

БЕОГРАДСКЕ НОВИНЕ

„Београдске Новине“ издаваје сваки дан по подне. — Претплату примају све поште у Србији. — Управа „Београдских Новина“ налази се у Бранковој улици бр. 3, а у своме дому. — Рукописи не прихваћају се. — Владик и директор листа: Стеван Ђурчић.

„Београдске Новине“ стају за Србију на три месец 4 дни: за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину 4 фор. аустр. вред. а за остале стране државе 9 франака на четврт године. — Огласи се примају по тарифи. — Неплаћена писма не прихваћају се. — Телефон бр. 542.

Срби у Старој Србији и Македонији

Београд, 17. новембра

Око шездесетих година прошлога века српски државници и политичари, знајући за невоље, које је српски народ подносио у Старој Србији и Македонији од самовоље грчких, фанариотских митрополита и свештеника, свом снагом помагали су оснивање бугарске егзархије, у којој су гледали ослобођење народа од духовног робовања Грцима. Када је уз најживљу подпору рускога посланика у Цариграду, грофа Игњатијева, егзархија основана, српски родољуби гледали су у њој голему добит за Српство и православље на Балкану.

Доцније се показало, да је установа егзархата била нешто са свим друго, а не оно, што су од ње очекивали српски родољуби. Место да с обзиром на осећања, која су према њој гајена од српске стране, за свој духовни циљ веже и задатак, да уравнава пут што тешњем зближењу и сроћавању између српског и бугарског народа, егзархија је, као политичка машина, одмах почела, према шовинистичким схватањима својих представника, да делује искључиво у бугарском духу, и тако се извргла у чуждуког душмачина Српства. Лепе најде српских и бугарских патријота, који су у егзархији гледали силно оруђе за рад на ослобођењу оба братска народа, показале су се као таште наде, а егзархија је постала убичачки нож, убачен између два братска народа, да између њих сеје смртну мржњу, и да све даље одмиче свето дело заједничкога им ослобођења....

У прво време нали сународници у Старој Србији и Македонији, из мржње према фанариотским свештеницима, листом су почели прелазити егзархији, камо их је нарочито мамила служба божја на словенском језику. Када се пак поред религиозне стране у егзархији почело осећати и шовинистички дах бугаризма, и када се почело отворено радити на побуџивању Срба, ови су почели отимати од егзархије и бранити своју народност. У том је, и ако нешто касно, дошла и српска просветна пропаганда, и почела озбиљно сметати шовинистичком раду бугарске егзархије.

Осећајући, да им је тешко борити се са српском књигом, која је тамошњем народу милија, јер му је ближа од бугарске, бугарске шовинисте стану употребљавати у своју корист средства, која просвећеност данашњег века мора најоштрије осудити. Убијање виђенијих Срба отпоче се на велико, претње и застрашивања простога народа стадоше узимати мања, тако, да па те појаве почне скретати пажњу и остали образовани свет. Слаба турска администрација није била кадра да стане на пут изградима осионах бугарашких пустолова, који нису презадали ни од ножа, ни од куршума, ни од динамита. Обилата потпора, која је тако наопаком раду долазила из Бугарске, на-

ро чито му је давала подстицаја, и у прошлој години довела до ужаса, пред којима се згрозио цео образовани свет. Па ипак сви ти очајни покушаји са бугарашке стране, не само да нису довели жељеном циљу, него су само ствар компликовали, и донели туђинску жандармерију, која, и ако слаба по својем раду, утврђује донекле право туђих држава на утицај приликом расправе балканскога питања.

То је прва и највећа штета од опакога рала бугарашких комита, штета, коју ће и Бугари имати када да осете. Солидарност балканских народа у одбрани заједничких им интереса, тим радом потиснута је у област неостварљивости, а тим самим отворен је сав мах туђинском утицају на Балкану.

То су стварни резултати слепога бугарашког шовинизма.

Изложени пустахијској самовољи бугарашкој комитетлији, наши супародници у Старој Србији и Македонији пред очигледном немоћи турских власти, да их заптите од бугарашких зулума, морали су у својој властитој снази потражити спаса и одбране од те напасти. Уверени да пустахијска обећа уступа само испред оружане силе, они организовали неколико своје чете, не стије бугарашке власти, него против бугарашке напасти. То средство показало се као добро, ма да је за сада још употребљено у недовољној мери. У Поречу, у коме има око шездесет чисто српских села, влада данас скоро потпуна безбедност, јер војвода Мицко са својим четама храбро брани тај народ од бугарашких зулума. Нечувена безобзирност бугарашка на крају крајева изазваће сав тамошњи народ, да им се најодсудније одупре, и да на њихов хајлучки притисак одговори оружаним отпором.

По себи се разуме, да такав рад, и ако сузија неодмерене претензије бугарашких шовиниста, још више иле противу слободе и самосталности балканских народа, јер ширимице отвара врата туђинским утицајима. Такоме резултату нису се могле надати заслепљене бугарске шовинисте, али он већ почиње и да се види, и да се осећа. У данашње време, отимачине читавих покрајина не могу се вршити на очиглед целом свету, и ма да лаки и неочекивани успех са Источном Румелијом отвара нове апетите насртљивом турском васалу, ипак бугарски државници не треба да заборављају на истинитост изреке: Non bis in idem. У расправи питања о Старој Србији и Македонији имаће удела мало друкчији чиниоци који не могу допустити, да судбина тих земаља прође путем Источне Румелије. И ако је тај пустоловни скок Бугарској прошао на лијо, то још не мора бити никакав разлог да тако мора бити и са Старом Србијом и Македонијом. У хазарданој политичкој игри, коју су бугарске шовинисте заметнуле на Балкану, може по сили и ћуди случаја, место успеха доки неуспех. У томе случају Бугарска ће мно-

го, врло много изгубити. Ми то не можемо желети, али нам је дужност скренути нашој бугарској браћи озбиљну пажњу на ту страну. Бугари немају права, да неоправданим захтевима стварају метеж на Балкану, и тиме компромитују даљу судбину балканских народа. У међународној политици, као и у обичну животу, иут аравде најлоузданји је пут. У осталом, њихови државници морају бити свесни тешке одговорности, коју на себе узимају, кад у својем роду чине потезе, којима се замашај и судбоносност не дају предвидети.

Владика Синесије против крскога имеха

Телеграми „Београдских Новина“

Скопље, 17. новембра. Бугараши владика Синесије држао је беседу у цркви Св. Богородице, у којој је напло Србе, а нарочито српску славу. Он је рекао заблуделим Србима — бугарашима — да је то српски обичај и да ће проклети свакога оног ко буде и даље славио. Сви су Срби — бугараши — одбили његов захтев рекав: „То нећемо да те послушамо. Тако су радили наши стари, па ћемо и ми“.

Српска гимназија у Скопљу

Телеграми „Београдских Новина“

Скопље, 17. новембра. Бугараши спремају, да нападну на нашу гимназију и да то држе потајне седнице и решавају на који ће начин извести тај свој план.

Српска школа у Крушеву

Телеграми „Београдских Новина“

Битољ, 17. новембра. Поталаћен од охридскога бугарског владике Методија, крушевачки мудир затворио је новоотворену српску школу у Крушеву. Владика Методије нарочито се кренуо из Охрида и отишао у Крушево, да би онемогућио поново отварање српске школе.

Жајковије вести из Скопља

Телеграми „Београдских Новина“

Скопље, 17. новембра. Један виђени Бугарац трговац хвалио се код једног нашег човека, а свог трговачког пријатеља, да се за Србе ових дана много што спрема од стране Бугараша.

Жајковије вести из Охрида

Телеграми „Београдских Новина“

Охрид, 17. новембра. Власт је пре неки дан дотерала амо 50—60 душа из села Куратице и сву њихову стоку. Селаке је исапала и пустила, а стоку им је задржала да је прода због порезе, коју они нису смели да даду бојени се куршума и ножа бугарашких комита.

Охрид, 17. новембра. Власт је се сељацима из села Белчишта одузела ње живо и пасуљ.

што су донели на пазар, јер по наредби бугарског комитета нису смели да плате порезу.

Охрид, 17. новембра. Сазнајмо, да је арнаутски разбојник Целадин Сафер, који је убио попа Петра из села Вевчани (Дебарски Дримкол), пустio његовог сина, кога је био заробио и одвео у Дебар, па га учинио са 120 т. л. Новац је добио.

Жајковије бести из Битоља

Телеграми „Београдских Новина“

Битољ, 17. новембра. Код села Светомитрана бугарашика је чета ухватила једног четника, кога је начелство за тим осудило на смрт, али кад је један бугарашики четник хтео да га стреља, гркоман је успео да умакне.

Битољ, 17. новембра. Из Цариграда је дошла наредба да нико не сме носити оружје, али је власт ипак допустила Турцима да га и даље носе, јер се боји каких год нереда.

Битољ, 17. новембра. Башбозуци су у околини села Пусте Реке ухватили четири сељака и учинили им са по 19 турских лира. Двојица, који су дали тражени новац, пуштени су, а она друга двојица такође су пуштени, али пошто су их Тури ставили на грдне муке.

Реорганизација жандармерије у Старој Србији и Македонији

— од нашег шарочитог извештача —

Солун, 14. новембра.

Као што је познато, извођење реорганизације жандармерије у Старој Србији и Македонији поверио је де Борђис-паши. Пројекат реорганизације израдили су пре годину и по дана војни изасланици великих сила у Цариграду.

Уз Борђис-пашу налазе се и неколико страних официра, са којима он разрађује програм за организацију и даје им потребна упутства. Тога ради њему је дужност, да распоређује жандармерију, а у исто време врши и инспекцију.

У ствари пак свак његов посао своди се на ово: да страним официрима наређује извиђање убиства у њиховим реонима, и да им наређује да извештаје о томе шаљу њему и цивилним агентима.

Било је већ говора о томе, како је ма-ли број официра узрок, што се до сада у томе раду није показао готово никакав успех.

Страни официри распоређени су овако: у драмском мутесарифлуку налазе се Енглези, у серском Французи, у ћевђелијској и дојранској кази Руси, у битољском вилајету Талијани, а у косовском наши вековни „пријатељи“, Аустријанци.

У Солуну постоји и жандармеријска школа, којој је директор један Талијан, а професори по један енглески и један немачки официр. Из те школе треба да изађе 7500 жандарма, који би се распоредили на сва три вилајета. Њихова је дужност да штите хришћанско становништво, да ујемче личну и имовну безбедност, и да уведу ред и мир.

Да се спреми толики број добро изучених жандарма, треба да прође неколико година. А невоље једнога становништва не могу чекати. Па чак и кад буде спремљен толики број жандарма, ипак неће бити много поможено, јер их је, за простор на коме требају да раде, одвећ мало. Ваља се сетити да сам Париз има на 70000 полицијаца, а цела Македонија имаће их тек на 7500, у приликама много несрћнијим, него што су оне у Паризу.

Турска је огледала чак и да изигра постављање странца за шефа жандармерије тиме, што је за свога турскога шефа жандармерије наименовала Хасан Селим-пашу. Овај се много не меша у послове, али је тек ту, да би порта могла казати својима, како има свога човека и у реорганизацији жандармерије, који врши контролу над радом Борђис-паше.

РУСНО-ЈАПАНСКИ РАТ

Београд, 18. новембра

Према последњим вестима из Мукдана могло би се закључити, да ће се бојне операције у скоро у већој мери продужити. Говори се и о јапанској офанзиви, као да су обе војске предузеле, да учине закључно решење. Али кад читамо о релативно незнатним губицима, онда нам ништа друго не остаје, него да верујемо, да је овде реч о акцијама самосталних деташмана. У опште се може рећи, да обе стране одржавају мир, да чувају своја утврђења и да се добро чувају, да прекорачавањем својих граница не даду повода употреби противничког оружја. Палуба из топова, која је до сада била управљена са фронта, ретко се чује, да непријатељска војска неби помислила, да на противној страни влада устојаност и мртвиле. Знак је то, да је зима завладала. И ова слика тешко да ће се изменити докле год буде трајала опора хладноћа. Тако кад наступи температура, која сопством снег доноси моћиће се предузети веће операције.

На непријатељским крилима већ се опажа већа живахност. Особито је живо на западном крилу, на левој обали реке Шаху источно од Шахину, где се налази Путилов узвишење. Руска пешадија и артиљерија добро чувају овај убојни објекат, јер им он врши две одличне услуге. Прво имају јасан и отворен поглед на непријатељски терен, а друго са узвишења могу врло згодно и у свако време да отворе успешну артиљеријску паљбу. Због тога би и хтео ќенерал Нодзу да дође до овог узвишења, и већ је у том смислу и учинио неколико, али безуспешних, нападаја.

Последње вести са бојишта ове су:

Окршаји на источном руском крилу

Бенерал Куропаткин јавља: Бој код Чинхочена почeo је у рану зору и трајао је до 11 часова. Ми у овом тренутку купимо непријатељске мртве и сахарњујемо их. До подне износio је њихов број 230. Сви су из VII пуча девете резервне бригаде. У наше руке пала је велика количина пушака, муниције и осталог ратног оруђа.

Извештај ќенерала Сахарова

Бенерал лајтнант Сахаров о битци код Чинхочена извештава, да је после подне почео непријатељ да се повлачи. Наше предстра же, које су биле одређене да гоне непријатеља, у неком селу, 4 километара далеко од наших позиција, дочекане су од непријатеља паљбом из пушака, на коју су одговорили наша топови и приморали непријатеља да бежи из села.

Јапански нападај на „Брежуљак од 203 м.“

„Рајтеру“ јављају из Токија, да су Јапанци ипак са успехом напали на „Брежуљак од 203 метра.“ Јапанци мисле, да ће тиме заштедети 90 процената мучна посла, који би морали уложити, да Порт-Артур потпуно заузму. Са овога брежуљка имају Јапанци јасан поглед на пристаниште.

Нападај на ќенерала Рененкампа

Из Шенкинга јављају „Рајтеру“ да је ќенерал Рененкамп у близини Даљни нападнут. После тродневног боја непријатељ је са губитцима потиснут, али бој и на даље траје.

Шта мисли ќенерал Штесел

Дописник „Биржевих Вједомости“ телеграфише из Мугдена, да је говорио са козачким заставником Костилевчевим, који се враћао из Порт-Артура у Мугден. Заставник вели, да је расположење и војске и војсковођа свугде одлично. Ќенерал Штесел пак лично му је казао: „Ја сам уверен да Порт-Артур неће пасти.“

О балтичкој флоти

Руска контраторпедњача „Врозителни“ оштећена је на путу и морала је с тога да уплови у пристаништу у Бресту.

Хулска афера

Из Париза јављају, да је министар иностраних дела Делкасе саопштио у министарском савету, да је за члана интернационалне комисије за решавање хулске афере постављен са француске стране, по жељи Енглеске и Русије, вицеадмирал Фурније.

Куроки није умро

Из Берлина јављају, да је вест о смрти ќенерала Курокија демантована.

Жајковије телеграми с бојишта

Петроград, 19. новембра. Ќенерал Куропаткин телеграфише 16. о. м., да су руске трупе отпочеле офанзиву 10. к. м. пред руским позицијама. Руску авангарду дочекали су Јапанци жестоком ватром. У подне је руска артиљерија отворила паљбу, а пешадија наступила.

Мукден, 18. новембра. „Руска телеграфска агенција“ јавља, да се Јапанци повлаче ка Цанчану. Они су већ напустили предео између Синченчена и Сингсингтина.

Токијо, 18. новембра. „Рајтеров биро“ јавља да се говори, да су Јапанци заузели југо-источни део брега од 230 метра.

СРПСКО-НЕМАЧКИ ТРГОВАЧКИ УГОВОР

— ТЕЛЕГРАМ —

Берлин, 17. новембра. Посланик Милићевић и државни секретар у министарству спољашњих послова барон од Рихтховена потписали су јуче нови трговачки уговор између Србије и Немачке.

АУСТРИЈСКО-НЕМАЧКИ УГОВОР

— ТЕЛЕГРАМ —

Берлин, 17. новембра. Преговори о трговачком уговору између Немачке и Аустро-Угарске потпуно су прекинuti и за сада се још не може рећи, да ли ће у опште и бити настављени.

ВАСЕЉЕНСКИ ПАТРИЈАРХ

— ТЕЛЕГРАМ —

Цариград, 17. новембра. Опозициони чланови цариградског синода походили су патријарха и изјавили су му, да ће по жељи министра просвете опет ступити у синод. Патријарх их је одбио са примедбом, да је њихово учешће у синоду после нападаја против његове личности немогуће, чак и онда, ако то патријаршијски савет дозволи. Патријарх је обећао, да ће изјаву опозиционих чланова поднети заједничком савету за решавање.

Културно
наслеђе
Србије

ме, а написан из пера г-ђе Ландове — Хоржинове. Ствар је заиста вредна пажње.

Дом је сазидан за сироте а добре чешке љаке без обзира на веру и политичко мишљење. У дому може живети до двеста и педесет љака. Један или два највише станују у једној соби, видној, здравој. Трапезарија је особито лепа. Сваки спрат има купатило и тушеве. Има заједничка читаоница са свима чешким ревијама и главнијим новинама. Има соба за билијар, клавир, за примање посета и мачевање; има и фотографска атеље. Уређење је у опште красне, богато, достојно. Кухиње су велике и ванредно уређене; има нарочита пекарница, праоница и просторија за глачаше. Наравно има и библиотека.

У дом примају се добри ћаци, који плаћају месечно шест форината. За то имају стан и све остале удобности, доручак (каву и земицу), ручак, и за вечеру ако који хоће хлеба. Хлебац се у дому пеке и најбољи је у Прагу. Махом је за кујну све са седа донесено. Ручак се састоји обично из два јела, која су снажна и укусна. Јеловник се прави за пола месеца у напред. Кнедли са шљивама („швешкове кнедлики“) за све питомце треба две хиљаде и пет стотина.

Дом је подигнут приватном иницијативом, готово анонимно, као што веле „Народни Лист“. Познати оснивач чешке академије саветник Хлавка управо је оснивач дома. Приложио је око триста хиљада круна. Општина прашка дала је шездесет тисућа.

Ово је само бледа слика од свега тога. Ипак — многи ће великошколац уздахнути... Нека, нека, имаје и наши ћаци свој дом, над нам се роди — Хлавка. А дотле здравља Боже, и — кредита код Живка ћевапџије!

Ignotus

НАСЛЕДНИЦА

— АЛБЕРТ ФРЕСКЕ —

С францускога превео драг. Крњајин

(Саржетак)

III.

На улици Незиол иже десно без циља.

Природе сентименталне, али енергичне, он је размишљаша о судбини. Увиђајући немогућност своје среће, он није покушавао да се најами на празне наде. Одважно он се одлучи на оно што је потребно. Он иже више видети младу девојку.

Дакле, никаквог устезања. Али шта да ради? Питање му је постало све нејасније и долазио је у све већу неизвесност и забуну.

Шта да ради? Остати у Паризу у министарству? На то није требало ни мислити!

Размишљајући тако, он виде да је дошао и пред неку малу кавану, преко од булевара Монпарнаса, где срађаше по кад-кад. И уђе без размишљања.

Газда је трговао тајно са железничким картама. Незиол је се често обраћао њему, купујући му јевтино карте за време распуста.

Видећи да овај улази, приближи му се са свим учтивим.

— Ах, господине Незиоле! Има много времена, како нисам имао задовољство да вас видим. На служби!

— Ништа, одговори Незиол, сем што бих желео да одем на крај света.

— То је лако, одговори његов саговорник користећи се приликом. Имам изврсну прилику, повратак у Америку, који истиче сутра и ја вам га могу дати јевтино. Али, ја вам понављам, време јури, треба ви возом у Хавр сутра изјутра; последњи брод, за који карта важи, полази сутра по подне. Ах, није добро, мој господине, када се мисли на пут у Америку!

Незиол имајаше духа. Створи му се мисао: Америка, земља где се постаје богат! зашто не!

— Колико стаје карта? запита одједном.

— Двеста франака.

Он је баш примио плату у министарству. Извадивши свој новчаник, он извуче две банкноте и гласом, којим хтеде задржати даљи говор рече:

— Ево, дајте ми да пишем.

Газда се покажуји да изврши.

Незиол узе перо и без никаквог устезања написа следеће рече:

„Госпођице Жермена!“

„Ја вас волим. Без сумње ви сте то спазили. Ја вас волим и данас; овога вечера ја сам пошао да вас замолим, да ми будете жена. Ви сте милионарка. Размислите мало и разумећете, да ми не остаје ништа друго, по да идеј. Ја одлазим, ја идеј, тамо, у Америку, где се постаје срећним. То је лудо, можда, али ја ћу покушати и уснем ли, онда... Зацело, ја

од вас не тражим да ме чекате, ви сте слободни... али, ја вас уверавам, да ћу вам бити увек веран.“

„Збогом, можда до виђења. Ја вас љубим.“

IV.

Париз!

На сам глас кондуктера, узбуђење га обузе. Париз! Гомила успомена обузе му срце.

Он изађе из вагона, даде своје ствари но-сачу и уђе у кола. Један дечко отвори врата и дајући му адресу одличног хотела у Елисејским пољима, спусти му у руку богату напојницу од пет наполеона. Сујеверан, као и сви на које се срећа смеши, чинило му се, да ће му таква дарежљивост у тренутку повратка донети срећу.

Он се завали у угло од кола и затворивши очи, због светlosti, размишљаше. Париз! Он је ту после десет година. Он се бацио у размишљања пре десет година, када се на овој истој — северној — станици украдао за полазак. И сећајући се туге, која га је тада обузимала, беше готов, да се понова растужи.

Колико је борбе и тешкоћа поднео од тада! Његов успех није био одмах и тамо готово изгубљен у огромним варошима америчким имао је тешких тренутака. Само његовом издржљивошћу почeo му се хоризонат осветљавати, налазећи у исто време рад, који му је био најподеснији.

Храбро се примио и грозничаво је радио, једва имајући времена да срачуна своју зараду, решивши да не одахне док не постигне резултат, који је себи поставио.

Кола су лагано испла. Кипа сина. Незиол осећаше да га туга обузима. Тако близу циља, за који све напоре није жалио, али ето, да се готово плаши од тога. Тако лепа и тако богата! Али ако га она није чекала? Питање ново у његовој души, које није могао поднети. Шта не би дао, да би га могао одмах објаснити! Он је мислио о начинима, који беху потребни да нађе Дикларове. Кад, од једном дође му мисао.

Можда је вратар, где они пре становаху, још тамо и он би био у стању, да му даде упутства. Одмах нареди кочијашу да скрене улево.

Кућа није изменила изглед, и Незиол се обрадова видећи у стану лице, које ће га моћи известити, али њему непознато.

— Овде ћу се известићи, рече. Је ли овде становала некад породица Диклар?

— Она и сада овде стоји, одговори вратар. Шести, на десно.

Незиол узвину изненађен. Међу тим, тамо, у том чудном свету, он се научио да се ни чему не чуди. Брзо се успе на шести спрат, позна некад фамилијарна врата. Млада собарица дође да му отвори.

— Г-ђа Диклар, запита он. А, ви сте без сумње господине, кога г-ђа очекује.

— Да, одговори он са свим случајно.

— Оне су морале изаћи и замолиле су господина да их мало причека.

Потпуно изненађен, Незиол оде у одељење где је пре била трпезарија. Оно је још служило за трпезарију и њен изглед беше мало изменjen. Неке сатилице изгледале су угледније, али укупно давала је изглед мирног и фамилијарног живота. У својој великој наслоњачи, поред пећи, беше још увек деда.

— Господин, који чека г-ђу, рече собарица, објашњавајући старом присуство Незиолову.

Затим покажујући место Незиолу:

— То је свекар г-ђин, шану му на уво.

Оставши сам са старим, Незиол није имао времена да прикупи мисли, кад стари Диклар поче да говори са старачком брбљивошћу.

— Дакле, ви сте тај господин, који долазите ради дома за напуштену децу. Ја знам, да моја снаха хоће да учини знатан поклон. Хм, хм, ви можда изненађује да ми можемо дати знатан поклон, пошто станијем на шестом спрату... Хм, хм, то нас не спречава да будемо богати, господине. Да, много богатији него што се може замислiti. Само то су жеље детета... моје унуке. Кад смо наследили, она је водела једног младог човека, сиромашног као што смо и ми били, и како он беше сиромашнији од ње, он је отишао, тамо, врло далеко, у Америку са намером да се обогати. Дакле, она је решила да га чека, овде баш, не мењајући ништа док се он не врати. Ја сам вам рекао жеље детета... остало је разумљиво. Најзад, треба поштовати.

Незиол, разумевајући, једва је могао да савлада откуцаје срца, кад чу кораке и шуштаве хаљина... Чу се узвик:

— Жермена!

— Андре!

— Ах! господине Незиоле! новика г-ђа Диклар, која последња дође. Најзад, ви сте се одлучили.

— Да, госпођо, ја сам отишао са уверењем да ћу се вратити богат и постао сам.

— Будајаштина! Кад смо могли бити срећни пре десет година! Али најзад, зашто, зашто сте отијували?

— Да би знали колико нас је волео, мама! одговори Жермена, стављајући своју руку у пружену руку Незиолову.

ВЕСТИ ИЗ БЕЛОГА СВЕТА

— Из Вашингтона јављају, да је приликом вожње на аутомобилу, испала из кола Алиса, њени председника Рузвелта, и опасно се повредила.

— Житарски трговац у Одеси Лав Аврамовић Полијанкер, одмагли је некуда, пошто је претходно проневерио 30.000 рубала.

— У Пијатркову, у Галицији, ухапшен је неки 24-годишњи момак, који је у кратком времену извршио седам убиства.

— Португалски престолонаследник вериће се у скоро са једном енглеском принцезом.

— Из Урмије, у Персији, јављају, да је тамоњи енглески конзула, приликом шетње, а у пратњи четворице својих слуга, нападнут од десет разбојника. Разбојници су пуцали из револвера, али конзула пису погодили.

— Из Минхена јављају, да је из државне тајнице у Регенсбургу побегао разбојник и убица Хирш Фогел.

— Из Њујорка јављају, да секретар за нацијске и трговачке коморе у Колораду Аери Вреј има једну Риберију слизу, чија се вредност цени на 50.000 долара. На слици је лепо сачуван печат једнога саскога краља, па се мисли, да је украђена из краљевске галерије слика у Драјџанима. Вреј ју је купио за пет шилинга.

— У Црномору пропао је грчки брод „Елпис“ и на њему 60 људи. Сва трагања остало су без успеха.

— Чувени бактеријолог д-р Кох, штује ускоро у источну Африку, да онде продужи своје студије о инфекционим бацилама марко-вуга.

— Управник хирушког одељења у болници Августе Викторије у Берлину, д-р Ото Вреј приликом једне операције отровao је себи крв и умро је у 42. године живота.

— Председник грађанског суда у Паризу одредио је за 4. декембар рочаште, на коме ће бити заклети психијатри: Мањан и Гарније, који ће испитати душевно стање принцезе Лујзе.

РАЗНОДИЈЕ

Дуванџија и лекар — Неки француски лекар добије поштом пакет, у коме је било 150 изврсних цигара, рачун на 15 франака и ово пропратно писмо: „Поштовани докторе! Ви долуше иште изриком наручили цигаре, али ја вам их шаљем с уверењем, да ће вам одлично пријати. С поштовањем Н. Н. дуванџија“. Лекар је пробао послате цигаре и оне су забиља врло добре биле. Кад је цигаре почушио, он у место да плати, као што је то дуванџија очекивао, седе и написа му ово писмо: „Ви долуше иште изриком тражили мој лекарски савет, али ја вам испак шаљем пет рачуна по три франка као хонорар за моје будуће визите, на које ме још иште позвали. С уверењем да ће вам моје медицине одлично пријати, оставјам с поштовањем д-р М. М., лекар“.

НЕСРЕЋЕ НА СВЕТУ

— Пре пет дана почeo је у околини Трста да бесни незапамћено силни ветар — бора, који је проузроковао велике штете и изазвао страшну пани

Јубилеј Милорада Јавриловића

Многобројни Срби из свих крајева показали су јуче, колико воде и цене велики таленат јубилара Милорада Гавриловића.

У скромном бифеу краљевског позоришта преко целога дана долазили су грађани београдски, од највиших до најнижих, и свесрдно честитаху слављенику двадесетогодишњицу сјајна рада, крунисана бриљантним успехом на спаској позорници.

Око три стотине телеграфских и писмених честитака, пуних топлине и признања Гавриловићева уметничка делања показале су на највиднији начин врлome слављенику, колику љубав ужива у васковском Српству.

Елита београдске публике и маса омладине беше се синоћ искушила у позоришту. Многи су се враћали, јер места више није било.

2.000 дин. у сребру дају се под интерес. Интабулација на први степен.

Упитати г. Тасу К. Кузмановића, адв. Љубичина улица број 16. 730, 3-3

→ У КУЋИ ←

2. А. Константиновића пуковника у пензији, због сеобе продају се разне ствари, као вино, намештај, куинске и шталске ствари. Ствари се могу видети од 9 до 12 пре и од 1 до 4 сата по подне.

3-5 729

Кафецијама и хотелијерима препоручује се један вишегодишњи гостионичар у зрелим годинама, који је остао без своје радње, за касира, повериоца или портира или цал-келнера или под рачун како овде тако и на страни. У њему ће се наћи поуздан и поштен човек. Упитати у овом уредништву.

725 3-3

П. Г. Г. Потрошачима јакљак да сам моју Деликатеску Радњу свадбој са разном свежом Деликатесном Робом коју продајем по врло умереним ценама с тога умоловам П. Г. Г. Потрошаче овдашње тако из унутрашњости да изводе својим походама и поручинама уверити се.

Својим дугогодишњим радом скрећем пажњу П. Г. Г. Потрошачима на моју тачну брау и солидну услугу Поруџбине извршујем с таком пажњом као да су Потрошачи лично изварили у мојој радњи.

Поруџбине за унутрашњост шаљем поштом бразовозном железницом и путничком лајком. Паковање бесплатно. Радња се налази полазећи од пивнице Руског Цара ка Кнез Михаиловим споменику у кући г. доктора Јована Ђурића апотекара пређе Осигуравајућег Друштва Њу-Јорка.

Телефон бр. 785.
668,9-10

ЗВЕР ЖЕНА

Роман од ВИКТОРА ШТРАЛА

159

Фризе се грко наслеја, а за тим брзо скиде везу са болесне руке.

Херман и судије трговше се кад видеше колика је рана.

„Та то није обична посекотина,“ повиже први судија. „Рука је осакаћена каквом секиром или чим другим?“

„Са секиром, кад смо намештали губилиште,“ одговори Фризе.

„То је очити доказ да ви не можете извршити смртну пресуду, јер са таквом руком не можете да радите никакав лакши посао, а где ли да сечете главе,“ настави први судија, прегледајући пажљиво рану на руци.

„Онда морамо наћи каквог заменика,“ рече Херман љутито, јер не можемо дозволити да један слуга врши свој ћеф тиме, што је најверно осакати руку само за то, да се не би извршила судска пресуда.“

Фризе на ово не одговори ништа.

„Али то се не може тако лако извршити, господине државни тужиоче,“ умеша се први судија у говор. „Ви бар знате да је служба једног целата скопчана са великим одговорношћу. Целат мора бити добро извежбан и врло вешт у своме раду. С тога се тако лако не може наћи замена.“

Други су се задовојили били тиме, што су за све време представе, стајали у партеру и на галеријама.

Гавриловић је бурно поздрављен и изазван. Узвицима *Живео!* не беше краја. Публика се толико захваливала своме љубимцу...

Између чинова предавани су јубилару венци и то: од управе позоришне; од чланова позоришних: великошколске омладине; од пријатеља; од Софије Седмакове, оперске певачице; од старога Фоче Иличића; од својих другова добио је Гавриловић за спомен на своје славље красан златан часовник, а од многих пријатеља разне поклоне.

Најдирљивији, — у Београду до сада невиђени — моменат наступио је после свршене представе.

Маса великошколаца и омладине беше се сакупила око изласка из гардеробе позоришне

и са нестриљењем испекиваше излазак Гавриловићев.

Кад се јубилар појавио на изласку, бурно поздрављање омладине топло га дочека.

Јубилар се упути у кола, која су га чекала, да се са пријатељима одвезе у хотел Империјал на банкет.

Одушељени омладинци уз узвике *Живео!* *Слава ти!* испретнуше коње из фијакера и сами почеше вући кола ка Империјалу... Јубилар им се тошно захваливаше; он их је молио да то не чије, али захвални омладинци чак до Империјала одвукше кола са слављеником...

На банкету је нашло много здравица у част јубилареву. Весеље је трајало дубоко у ноћ, када се многобројни поштоваоци Гавриловићеви почеше разлагити, уз жељу, да и педесетогодишњицу Милорадова глумљења виде и дочекају...

Ко жели да дође до куће са мало
пара. Имам више плацева на продају преко пута краљеве штатле, у улици Милетиној, и осталима по врло ниској цени.

Поред плацева даје се на почек и материјал за зидање као, цигља, камен, цреп и грађу за кров; кад купац добије зајам од Управе Фондова онда ће све и исплатити.

Стеван Ивковић
индустријалац
733, 2-10

Продаје се

Рентабл кућа, близу „Славије“ има један вели и седам мањих квартира. Месечни приход 300 динара. Има дуга управи и приватни. — Упитати Љуб. С. Каменичића, адвоката. Косовска улица број 27. 708,6-20

70 храстова
ПО 30 ДИН.

Продајем у забраку код Јалаке.

Свет. Н. Тодоровић
судија из Алексинца
2,10, 735

Са одличним поштовањем
Жарко А. Павловић

Једак одличан ученик вишег разреда гимназије тражи за поучавање ђаке из нижих разреда као и приватне.

Јавити се Краља Александра ул. бр. 61.

ПРВОЈ КРАЉ. СРПСКОЈ ПОВЛАШТЕНОЈ ФАБРИЦИ КУФЕРА

Димитријевића и Алексића

У Београду, Фрушкогорска ул. бр. 10.

Потребује већи број раденика за ручне и лежеће куфере. Ступити могу одмах, потребна су и два ученика.

738

За зимску сезону

ДОБИЛА ЈЕ ТРГОВИНА

Зрагутика Каравулића и Комп.

У великом и лепом избору

кошуља, подкошуља, унтрцига и чарапа вунених и полу-вунених у најбољим квалитетима. Као и правог др. Јегеровог рубља и ћебета. Шубара мушких од астрагана, бобера и кримера, женских боа, мачкица и муфова од различних кожа. Обуће зимске: мушки, женске и дечије. Кишобрана мушких, женских и дечијих. Рукавица, камашни и капуљача

Правих руских најача

Роба је из најодличнијих светских фабрика. Цене су строго утврђене и ниско одређене. — Поруџбине се извршују брзо и тачно.

686 6-6

јује,“ настави први судија. „Овакав случај још никад није био.“

„Позовите ваше помоћнике,“ рече Херман Фризу.

„Најзад ствар није непонравима. Тиче се само неколико дана — за то време може се одложити извршење, а дотле ће заастри и рана,“ примети други судија.

„Неколико дана — неколико дана!“ повиже Херман неома љутито. „Али кад се тиче тога, да ће једног човека може одлагати извршење смртне пресуде, онда ту престаје сваки говор. Зар да дозволимо свету да нас исмеја због тога?“

„Али зар ви заиста држите, господине државни тужиоче да је ово удешено?“ упита први судија Хермана, кад је Фризе изашао на поље.

„Доказа нема — па ипак је онако, како ја кажем,“ тврди Херман. „Ово је нарочито удешило. Онај Енглез богат је и лако може бацити неколико стотина форината. Ја дакле оставјам при томе, да је целат осакати руку по налогу тога Енглеза само за то, да се не изврши пресуда.“

„Али каквог узрока може имати тај човек да одлаже извршење пресуде?“

— Наставиће се —

Културно наслеђе Србије

ПАВЛЕ МАРКОВИЋ АДАМОВ

Цртеж пером
Од д-ра Каменка Суботића

Жао ме је, што раније нисам сазнао за тридесетогодишњицу Адамовљеву, да се прикладним описом одужим и својем бившем професору, књижевнику, којега високо ценим, човеку, који је заиста честит.

Шта се може рећи, са неколико речи. Шта ли се може написати за новине на бразу руку.

На ипак — да рекнем оно, што ми пре на памет дође, да изаберем макар неколико од оних осећаја, што их у души ми буде помисло на његову тридесетогодишњицу, његов драгоценни књижевни рад и његово чојство.

Неколико година био ми је професор у карловачкој гимназији и ја сам га врло волео. Но и сам био сам од оних, што мрзе професоре (које тек доцније, када се онаметимо, почињемо ценити), али њега смо сви волели. Паја! То је било име омиљено, сваки је у њему гледао добра човека и идеалног пријатеља омладине.

Утицај на нас вршио је велики. Предавао нам је српски језик и са ванредном љубављу учио нас најљепши словенски језик волети и на његову чистоту пазити. Уз ретке класичне професоре Живановића и Врховца Марковић је најлепше пристајао као учитељ српскога језика и сејаč љубави и смисла за српско. Сви смо га нарочито ценили као књижевника.

Тада су баш у јеку биле његове приповетке, оне приповетке, чији културни значај наша смрзнута књижевна критика још није у стапу оценити.

Све се у главу натурају неке теорије, доктрине се грчевито држимо, па заборављамо писати: како си, пишче, постао, ко си и одакле си и шта хоћеш да кажеш народу своме?

Не испитујемо ми то, не питамо ми за то, већ, често пута сурово, задевамо ово или оно и све ми нешто боље знамо, нешто дубоко чујемо.

Ето ипшемо о Адамову, а и не знамо, шта је равни Срем, немамо подобности разумети несму славујеву у Фрушкој Гори. Зар само то? Не. Ми не знамо, шта је јутро у Срему, шта је звездана ноћ са бескрајно занимљивим лајежом паса и ширином ћермова, праскозорје са мистичним кукурикањем петлова. Ми не разумемо звоњење сремских звона, радости народне, његову тугу и борбу; његове тежње изразне и здраве, не разумемо... а хтели би писати о Адамову!

Што је Јанко Мачви, то је Адамов Срему. Он је песник Срема и тумач живота српскога племена тамо, где звона тако лепо звоне, где се жито жути као злато, где живи народ, готово заборављен од своје интелигенције, а толико добар и тако подобан за прогрес и цивилизацију. Ко не познаје Срем, не познаје Адамова.

Он се у млађе своје доба угледао нешто на Ресегера, али су његове приповетке у главном његове, жива слика његове душе и углажена слика Срема. Углађена! Да, углађена, дотерана, умивена.

Па зар нема у Срему и каљуге и блата, чкаља, корова и парлога?

Има....

Но оставите то другима. Душа песничка, душа идеална, добро срце тражи само лепо, милује гледати само добро, воли о томе писати, певати. Родиће се човек мркх и тумуних погледа и он ће описивати, како су прљаве каљуге у Срему, како чкаља боде, како коров треба чупати. Нека то описује, јер је Адамов већ описао, како је небо ведро, како сунце тојло сјаје, како је душа девојачка чиста, како у сељаку сремском има још много добра.

Тако је писао, јер тако мисли и тако осећа, а тако је и одгајен. Родио се и одрастао у Срему, одгајио га народни идеализам карловачке гимназије, по том је сам ступио у службу, да српску децу српски одгаји. Зар је могао другчије писати! Срем је пун српског народног идеализма; у Карловцима нема борбе за министарске столице и каријеру у државној служби. Карловци, то типично калуђерско место, ипак има једно српско срце. Тамо су живе идеје Вукове, тамо се Илијада поређује са српским народним песмама, у ваздушном простору држиша се тамо дух Бранков, тамо је писао приповетке писац, који уређује Бранково, све српско коло. И таки писац не руши, нити обара, већ крећи, диже, разведрава.

У осталом сви људи нису једнаки. Један види на ружи три, други ружу на трау. Адамов воли руже, цвеће, мирис зоре, жутило пшенице, добре душе. То воли он, то воли његова приповетка, која ће у српској књижевности бити трајни документ, како је некада једна идеална душа идеално писала о своме китња-

стоме Срему, о своме народу. Најзад, те ће приповетке и за оне агитаторе, који су незадовољни са народним стањем у Срему, па жеље и ради на побољшању и напретку, бити вазда путовођа у одабирању зла и добра у народу нашем тога крају.

С тога Адамовљеве приповетке имају велику цену и у томе лежи његова велика заслуга као јавног радника. Заслуга! Излишно је било о томе говорити, јер он не тежи ни за каквом славом, ни за каквим заслугама. Пун је истинска чојства и као писац и као човек, те ради, што му је то у души, а не тежи за праскањем ракетли и бомби. Та он је наш — Паја...

Због тога ми је, и онет велим, жао, што пре нисам сазнао за доба тридесетогодишњице његовога књижевног рада, па да за „Београдске Новине“, које вазда са задовољством истичу сјајне појаве у нашем народу, напишем оширији и прикладнији састав, у којем би, ако не све, оно барем што мислим да треба, било речено. Овако је речено само оно, што се може на бразу руку казати, што се може написати на суморној Вјтви, за дана студена и снажна. Има ли у говору моме ма и мало топлине, не треба се чудити. Мисао на Адамова живо ми је предочила, како у нашем китњастом Срему сунце топло сија, птице весело цвркују, бујна вегетација дивно маршире, како се песма весело разлеже.

Златни Праг, 25—XI—904.

ПИСМА ИЗ ПЕТРОГРАДА

„Београдским Новинама“

IV.

Офанзива — Алексејев и Спиридович — Руско-јапански спор — Миљење једнога Француза — А шта ради Штесел?

Па како, како? Шта је код вас ново?

Код нас је тако рећи све по старом. Ви наравно очекујете судар испод Мукдене, а очекујемо га и ми. Па кад ће да почне офанзива? На то се не може тачно одговорити. Барем кругови, у којима се ја прећем, не знају ма да су (не примите за самохвалисање) прилично извесните. У осталом така питања и нису ништа друго до строге војничке тајне, па тешко да ће их и много упозораваних знати, јер то је ствар генералнога штаба и государева. Ипак толико се за тврдо зна, да зима без боја проћи неће, а оно што ви очекујете (одлучну битку) као да меродавни кругови очекују тек на пролеће. Па ко ће већ толико дugo чекати на тај одсудни час? Будите стрељиви, а не заборавите, да има и то мишљење, како ће се убрзо обе војске сударити, јер сам Куропаткин мисли, како су му сала, по одласку Алексејева, руке одрешене, те може са целокупном армадом расположати.

Тако мисле противници Алексејевљеви, они људи, што га криве и за последње битке пребацујући му да као врховни није доволјну силу ставио на расположење Куропаткину и код Љаојанга и на Шаху. Но међу те противнике вице-краљеве не спада познати наш конзул Спиридович. Он је шта више велики поштовалац Алексејева и са одбором Благотворитељног Општества дочекао је у Москви и свечано га поздравио, истакнувши при томе и велике његове заслуге за Словенство и његову генијалност у управљању на далеком Истоку. Наравно да му при томе Спиридович није заборавио предати диплому од словенско-романског заједнице у Паризу, којој је он (Спиридович) и творац и председник.

Ја бих вам о овој ствари писао још, али не знам како се држе „Београдске Новине“ према Спиридовићу па је боље и да не пишем. То је у осталом боље и тога ради, што знам да не милујете којекаква задевања, но вам је милије, кад ваши сарадници остављају људе на миру, а држе се ствари.

Елем, па ствар.

Овде се са великим пажњом прати спор Јапанаца са Француском, управо суворост јапанска према француском министру иностраних дела. Јавили сте већ без сумње о јапанском протесту противу тога, што француско даје дају угаљ балтичкој флоти, а без сумње сте и сами приметили, да то Французи чине са великим лежерношћу, готово са особитим задовољством. Многи, који су то опазили, мајле да се то тако ради услед појимања савеза са Русијом или није само то. Французи су и другу ствар врло добро понали, и због тога се тако лежерно, готово изазивачки држе. Они су ушли потпуно у психологију јапанске политике и агресивности и изгледа, да није готово шешко једно, љуте ли се Жутаци, што они Русима дају угаљ, или се не љуте. Разгорао сам са једним овдашњим Французом,

који (миногред буди речено) Србију добро познаје, и он ми на питање о протесту јапанском рече: „Да сам Србин и да пијем каву пред „Касином“, рекао бих вам (опростите ми то): пуша нам прусук, што се Јапанци љуте, али вам овде на Неви велим да нам до љутње њихове није стало баш ни мало.“

Али то може имати рђавих конzekvenција рекох на то. „Шта мислите под тим? Рецимо, заплет са Јапаном.“ Француз се наслеђа и рече живо: „Заплет између Француске и Јапана зрећа је ствар. То је само питање времена. Французи знају, шта Јапан спрема Индокини и уверени су, да је заплет неизбежан, кад било. У осталом што пре, то боље...“

Видите, шта се све из кулиса мисли шта се све осећа. Видите како је често пута површина мирна, а како је испод ње узбуркано. Толико пратим то ратно питање, толико ме сви његови детаљи занимају, па ипак сваки час наилазим на нову идеју, нов осећај.“

Најзад вас све то неће чудити, јер знаје из каквих је елемената сложен живот историјски, како су безбројне идеје и осећаји. Ви не тражите dakle, да вам ја о свему томе умјежим, и питате ме: а шта ради Штесел?

Та то, за бога и ви знајте. Барикадирају га, како су мало кога до данас бомбардовали. Али — заман. Телеграфовао је ових дана цару о последњим очајним нападима јапанским и ти су телеграми изазвали велико — задовољство. Искрено да вам кажем, нисам (према енглеским вестима) мислио, да ће Порт-Артур дочекати Рождество и Рождество, али сада то верујем. Тврђава Ерлунгшан, као што сте без сумње сазнали, у руским је рукама.

Сергије

ПИСМА ИЗ ЗЛАТНОГА ПРАГА

„Београдским Новинама“

X.

Dům českého studentsva v Praze — Дом чешких ћака у Прагу

Полагано али тврдим корацима зима се приближује. Кад сване, густа, бела и студена магла нас покрива. Зимски се канути воде из заложнице и тражи се јевтин угља. То су у осталом дарови зиме, тако лепе и тако цеми доставе. Но триети се мора, јер се мора живот отаљавати; мора све дотле, докле не дотраје. У осталом не можемо сви бити министри и посланици, јер се сви писмо ни родили у Србији, земљи тоналама и на народни трошак грејаних кабинета и тоналама само за ћаскање о бригадама народним.

Но да се махнемо задевања, па да говоримо о великој бризи, коју брине и наш народ, о бризи, коју брину и добри људи у Србији, а нарочито у Београду.

Читao сам већ у новинама, да се ради зимско одело за ћаке Велике Школе, и та лепа вишица за будуће посноће јавнога живота у Србији повод ми је, како су се Чеси почели бринути за своје великошколце.

Не живи тешко само српски великошколци. Чешки ћак живи тешко од њега. Има чешких ћака из добрих кућа, али има много и спротивље, коју убија и зима и мори глад. Наравно, чешки ћак је издржљив као Јапанац; он гладује, али учи; зима му је, али се он упорно бори, да научом дође до коре хлеба. Но млад организам није од говјђа, и многи подлегне или се убије за цео дљи живот.

Није чудо, што Чеси студија имаду своје великошачко питање и што нарочито у Прагу има велики покрет за помоћ ћацима. Тај се покрет све више и више организише и подостаје већ учињено за добро спротања ћака. Све то описати било би врло поучно, а српска држава ако би мислила од своје стране што год учинити за свог српомашног ћака, не би лоше учинила, кад би овамо којег човека послала, да проучи ту ствар и министру просвете поднесе стручан иззвештај. То би се могло учинити тим пре, што без сумње имајете по којег беспословног професора, који за те и те заслуге беспословни је и у својој беспословици јариће крсти.

Ово је тек да се напомене, јер нисам од оних, што верују у иницијативу државе, нарочито српске. Барем до сада. А биће их и у Србији доста, који запију, шта је све тамо учинила приватна иницијатива.

Иницијатива, која не долази од државе, и за Чехе је врло важна, и чешки спроти ћаци благодаре за велико добро иницијативи својих народњака.

Ових дана отворен је дом чешких ћака у Прагу. Запио сам већ дуже времена за то, видeo сам слике истога дана, али сам се пре неки дан врло западио и ствар, пошто сам прочитао чланак у једним новинама о тој

Културно наслеђе Србије

Јубилеј Стевана Ђурчића

Младицац. Драги г-р Стево! Сазнадосмо и видесмо да прослављате ваш тридесетогодишњи, по Српство користан рад, те и ми хитамо да вам срлачно честитамо ваше славље. Поздрављају вас

Стојан Манојловић,
Михаило Веселиновић, и
Виден Радосављевић, писар

Десковац. Поштовани г-р Ђурчићу! Поред многих ваших пријатеља и поштовалаца, који вам честитају ретко славље, молим вас, да примите и моје честитање са жељом: да здрави и у свему задовољни доживите и педесетогодишњицу вашега патриотског и корисног рада. Дај Боже, да дочекате ослобођење и уједињење целокупнога Српства! У то име кличем: Живео! Ваш поштовалац

Борђе С. Камперелић
свештеник

Паламка. Свештенику јавне и непорочне речи, лично ме Србину и врлом родољубу, Стевану Ђурчићу, најискреније тридесетогодишњицу честита пријатељ

Пере Д. Аранђеловић

Паламка. Честитам вам данашњу проплаву.

Коста Ст. Приштевац

Паламка. Тридесетогодишњицу новинарског рада искрено вам честитам и желим, да дочекате педесетогодишњицу.

Филип Николић

Параћин. Пријатељу! Данашње славље вашега неуморног рада честитам вам оним усрђем, са којим сте ви као слављеник пројмати, желећи, да још дуги низ година поживите, посебијујући к просвети и слободнијем духу писања, као пионер на уједињењу свеколика Српства, е да ли би тако дочекали, да видите свој рад крунисан успехом. Слава ти, слава, слављениче!

Поп Зака, Софија, са фамилијом

Параћин. Колико се радујем твоме задовољству и весељу, толико жалим, што истом не могу присуствовати. У души је с тобом, твој паши

Енжењер Шевић

Параћин. Честитам вам тридесетогодишњицу вашега патриотског рада са жељом, да у кругу ваших пријатеља и поштовалаца дочекате и педесетогодишњицу. Поздрав

Тоша Марковић
енжењер

Пирот. Тридесетогодишње србадијске круне честита стари скупљач

Кузмановић, наставник гимназије

Пирот. Честитамо прославу тридесетогодишњице новинарског рада, и желимо, да још много година радиш на добро отаџбине и васковија народа српског.

Мита Николовић и Дика

Прокупље. Срдачно вам честита проплаву.

Стојан Данчевић

Сmederevo. Честитам ти прославу. Доживео и педесетогодишњицу.

Светозар Ристић, трговац

Сmederevo. Срећно славље! На понос Српства још много година делали.

Доситије Ђорђевић

Сmederevo. Честита данашњи јубилејум са жељом, да прославите и педесетогодишњицу.

Алексеа Ђорђић, књижар

(Наставља се)

НАРОДНА СКУПШТИНА

Закашња седница

За данашњу седницу био је одређен овај дневни ред: 1. Одговор министра привреде на интерpellацију Алексе Марковића; 2. Одговор министра војног на интерpellацију Јосифа Ђорђевића; 3. Издавање социјалистичког посланика д-ра Михаила Илића суду.

Посланички предлог

Посланици Димитрије Илићановић и Никола Аранђеловић, поднели су Народној Скупштини предлог о побољшању привредног стања код земљорадника; за тим је прочитан још један предлог о изменама у закону о уређењу свештеничког стања.

Закон о штампи

На данашњој седници Народне Скупштине прочитане су измене одбора скупштинског на предлог министра унутрашњих дела о изменама у закону о штампи. Известилац Милутин Филиповић тако је брзо читao извештај одборски, да га честито нисмо ни чули. Поротско је суђење укинуто, а процедура до аретреса убрзана. Предлог ће тек на сутрашњој седници бити изнет на претрес. — Посланик Михаило Радивојевић одвојио је мишљење.

Питања

Димитрије Шумкарац пита министра финансија: што се пароду окр. књажевачког и Алексиначког не издаду оних 97000 дин. колико је претекло од скупљена приреза због прноречке буне. — Јован Јовановић пита министра грађевина о неким путовима у округу пожаревачком.

26e интерpellације

Прочитане су и две интерpellације: једна Јосифа Ђорђевића на министра народне привреде због шабачког друштва за свадбарину и Јакова Чорвића на министра грађевина због неких путова.

Санитетски закон

Прочитан је и указ Џ. В. Краља, којим се овлашћује министар унутрашњих дела, да поднесе Народној Скупштини предлог о изменама и допунама у санитетском закону.

Министри у Скупштини

Од чланова данашњег кабинета присуствовали су данашњој седници: председник министарства Ђенерал Сава Грујић, министар спољних послова Никола Пашић, министар војни Ђенерал Радоје Путник и министар унутрашњих дела Стеван Протић. — Нису били: три самосталца из кабинета д-ра Лаза Пачу, министар финансија.

Издавање посланика суду

Пошто се прешло на дневни ред, известилац Павле Петровић прочитао је извештај одбора за издавање посланика суду с мишљењем: да се може издати суду. Одвојили су мишљење — да их не треба издати суду — Милован Лазаревић и Јован Нешић.

МИЛОРАД ГАВРИЛОВИЋ

јубилеј српског уметника

За релативно кратко време показала је српска глумачка уметност уметнике, којима би се — како се пре три деценије изразио чувени немачки драматург, творац најсјајније трупе Бургтеатра, Хајнрих Лаубе — могле подличити и највеће европске позорнице.

У аналима српске глуме находе се толика сјајна и славна имена. Сетимо се Алексе Баччанскога, и неумрлога генија Тоше Јовановића; Адама Мандровића и Милоша Цветића; Јеленске и Гргурове; Ружићке и Ружића; Чика-Ђурке и Веље Милковића; све су то били артисте величкога стила, који нашу глуму на бриљантан

начин репрезентоваху, и који јој ладоше полета и издигају на завидну висину.

Српску Мелломену многи су од њих и сувише брзо оставили. Последњи је био из нове гарде несрћени Веља.....

Јуче је прославио двадесетпетогодишњицу свога неуморнога, славом увенчанога делања на нашој позорници, један од најврснијих, најбољих службеника њених — Милорад Гавриловић.

Слављеник је ученик Тошић. Он га је био приградио свом љубављу своје велике уметничке душе. Милорад га није постигао. Великога свога учитеља Гавриловић је достигао. На краљевској позорници заузима Гавриловић — и поред симпатичних, красних појава Илије и Љубе Станојевића, Саве Тодоровића и Динуловића — прво, најмаркантније место.

Гавриловић има све одлике великих уметника. Уз елегантну, ванредно пријатну појаву, melodичан, соноран орган, располаже слављеник и великим интелигенцијом. И најзад је победио. А то је била тешка, мучна борба са противницима, супарницима достојним ривалства, витеским напрезања.

Двадесет и пет година је брзо прохујало... Милорад је већ — и ако још млад и чио — оставио незаборавиме, неизгладиме креације разноврсних, па ипак увек савршених улога из свога богатога репертоара.

Он је достигао врхунац. Његов ужасни Ричард III, елегантни од Риона, грамзини Шајлок, подмукли Јаго, Дон Цезар и Карлос, Егмонт и велики Кин — можда скоро ће добити достојна заменика.

Милорад је јака индивидуалност, увек дисcretна, фине осећаја. Темперамент његов никад не прелази границе. Интерпретације Гавриловићеве запосе, освајају... Он у њима изражава, даје све што може само богомдан, недостижни таленти да пружи... А више се не може тражити.

Одлика великих уметника је немање „фаха“, како се то глумачким језиком каже. Тешко би се могло извести, које врсте улога Милорад игра. Не само тешко него и немогуће, јер Гавриловић — исто онако као и несрћени Веља — игра све. Не само *игра*; тиме би било и сувише мало речено. Он се у њим уноси; даје у њима сва свој жар, топчину, темперамент; он их све ствара на недостижан начин; у њима не видите, не осећате глумца Гавриловића. Ви се данас грозите његова Ричарда III, а сутра смејете ексцентричним Доктору Оксу; заједно са њиме плачете у Госпођи с камелијама, изрите његовога пакленога Јага и Шајлока, а заносите се бризантним извођењем Милорадовога Кина.

А зар неби српски уметник Милорад Гавриловић био достојан брат Енглеза уметника Едмона Кина?

Гавриловић није само велики уметник и сјајан представник српске глумачке уметности. Он је и творац модерне режије на нашој позорници. Тек од његова постављења за редитеља почела се режија поклањати обиљнија пажња. Милорад је много путовао, студирајући стране театре и режију. Резултати тих његових студија донели су скромној београдској позорници и сувише много користи. Нека му је на томе и на овоме месту велика и искрена хвала!

И сувише је ово бледа слика Милорадова неуморна, плодоносна двадесетпетогодишња делања у храму српске Мелломене.

Па ипак је писана са цуно искрености и захвалности према уметнику, а са топлом, свеједном жељом да Гавриловић и даље много и много година послужи српској бици, на част себи и њој, а на радост свеколике српске публике, која се слављенику на грандиозан начин јуче захвалила.

БИРЗАНСКЕ НОВОСТИ

Београд, 18. новембра у 11 часова пре икада.

Влатник од 20 динара (најпознатији) предат је по 20⁴³/₁, пунјен је по 20⁴⁵, тражено је по 20⁴⁴.

Австриске форните (100 ф. а. к.) проклате је по 214.—, пунђено је по 214⁰⁹, тражено је по 213⁹⁰.

Хартије од кројности: а. Српски државни папире 20% обвезнице лутријског најма од 1881 год. продато је по —, пунђено је по 106.— тражено је по 104⁵⁰. Дуванска хартија 1888. год. продато је по —, пунђено је по 18.— тражено је по 17⁵⁰. б. Аклије измачних заводи: Народне Банке продато је по —, пунђено је по —, тражено је по —. Београдске Задруге продато је по —, пунђено је по —. Врачарске Задруге продато је по —, пунђено је по —, тражено је по —.

Културно наслеђе Србије

Састанак Краља Петра, Кнеза Николе и Кнеза Фердинанда — Неки страни листови доносе телеграм са Цетиња, по коме ће се сва три владара у скоро састанти, само још није тачно одређено место састанка. Једни спомињу Београд, а други Софију.

Министарска седница — Синоћ је била у министарству спољашњих послова седница министарскога савета.

Фузионашки клуб — Синоћ се дugo већало у фузионашкоме клубу о захтевима самосталаца, али се није дошло до решења, јер су мишљења била подељена. Захтеви самосталаца сад су постали још тежи, а нарочито они, који се односе на грађење железница, јер они траже да се нове железнице рале земаљским капиталом, односно зајмом од Управе Фондова, док су фузионаши за то, да се нове пруге даду у концесију странцима. Што се тиче захтева фузионаша да са самосталцима ступе у један клуб питање је, које ће се најдаље вечерас решити у фузионашкоме клубу.

Одликовац — Њ. В. Краљ благоизвеле је јуче о дану двадесетпетогодишњицу **Милорада Гавриловића**, напег славом увенчаног уметника, одликовати јубилара орденом св. Саве четвртим редом.

Сељачка странка — У Крајици је образован окружни одбор сељачке странке, у који су ушли највиђенији домаћини из округа крајинскога. — У срезу таковском (окр. руднички) образован је срески одбор сељачке странке. — У општини ритоијечкој (срез грочански) био је 14. о. м. избор општинскога председника и изабран је Исидор Симић, члан сељачке странке.

Покољ у Зеленику — Ономад смо јавили у белешци *Кравава свадба*, како је једна грчка чета у прошлу суботу увече напала у селу Зеленику, леринске казе, на једну егзархијску кућу, у којој је била свадба и убила 13 лица и 5 ранила. Сада јављају да су конзули споразумних сила у Битољу отпутовали у Зеленик, да извиде случај. У цариградским дипломатским круговима боје се да све већа активност грчких чета не изазове репресалије од стране бугарашких комита.

Потпоручник Чунковић — Из Софије нам јавља наш стални дописник, да су агенти унутрашње организације покушали пре неколико дана да у Софији пред цир-

кусом убију бив. црногорског официра Чунковића, који је летос учествовао у устанку у Македонији. Атентат на њега извршен је с тога, што је у Софији велико огорчење противу Срба, нарочито од када је српски војвода **Мицко Крстић** био заробио шефа њиховога ќенералштаба, познатога револуционара **Дамјана Грујева**.

Савез српских новинарских сарадника — На синоћњем збору српских новинарских сарадника изabrани су у управни одбор: за председника: **Жив. Балугић**, за првог председника: **Са. Јаношевић**, за деловођу: **Д. Шијачки**, за књижничара: **Ј. К. Тановић**, за благајнника: **М. Савчић**, за чланове: **Мих. Томић**, **Тома Хаџић**, **Жив. Ковачић**, **Милош Живковић**. У надзорни одбор: за председника: **Јов. Б. Мандил**, за чланове: **Д. Синобад**, **Роса Томићева**.

Кокленова трупа — У трупи Коклена старијега, која ће дати овде две представе, чланови су г. г. Мерл, Розамбер, Шабер, Грамон, Доши и Персон и чланице г-ђе Девоајо, Бушетал, Петри Леран, Мерл, Жан Лепаж.

Велики збор механија и кавеција — За 25. новембар о. г. у 2 часа по подне одређен је збор, кавеција и механија као и сопственика зграда механа и кавана из целе Србије, ради расправе и питања: шта да се предузме противу не законитог расписа министра унутрашњих дела. На збору треба да буду заступљени сви еснафи из Србије и што већи број сопственика зграда.

Симфонијски концерт — Вечерас је у народном позоришту велики симфонијски концерт, удружених оркестара народног позоришта и музике Краљеве гарде. Концертом управља капелник **Ст. Бикићи**. Солист **Дезидер Вечеј** (клавир). Цене места — обичне позоришне.

Исправка — У нашем јучерашњем уводном чланку — *Наш државни савет* — поткрепла се једна штампарска погрешка, што квари смисао, а то је: у другом ступцу, на самом свршетку чланка — у другом реду озло, стоји: *и указом*, а треба да буде: *и уставом*, што се овим исправља.

Претпоследња представа — Немачка позоришна трупа, која је у малом позоришту код „Булевара“ пожњела тако леп уметнички успех, даје вечерас своју претпоследњу представу. Као и синоћ игран је један француски весео комад, који је и у Паризу и у Берлину доживео не бројне представе. Сви, који су били на синоћној представи, уверили су се, да та одлична трупа поред Горког уме да игра и француске комаде, и то још како! Нема сумње да ће и ово бити један велики успех.

Први пут после толико година, руководио је један Обреновић са једним Мркоњићем. Први пут гледали су се они пријатељским погледом. Мркоњић хтеде поћи, пошто је онет наместио перку и лажну браду, али кад је стигао до врата, он, на један пут стаде и најже главу као занесен у мислима.

— Шта мислиш? — Запита га Милан. — Могу ли вам ма на који начин помоћи... све ћу за вас учинити, ако се само не тиче мага сина.

— Мислим, — рече Мркоњић, — да ли ћете ми и од сада веровати што вам кажем, или да не мислите, да сам вас хтео придобити и да сам се с тога одлучио да вас о нечем известим, што не почива на истини.

— Ви ме чините варали, па ме нећете ни сада преварити, — рече Милан искрено.

— Онда упамтите што ћу вам рећи. Опомињем вас, да се добро чувате, да мучки убица не достигне циљ, јер је он на путу...

— Шта?

— Што вам рекох...

— Мучки убица... је ли могуће?

— Убица, кога вам син шаље, да би се вас на свагда отресао!

Милан јајкуну па онда прискочи Мркоњићу и ухвати за раме.

— Човече, — узвикну, — та ви сте ми нешто нечуvenо саопштили... ужасније, но што се може и маслите! Убица... Рекосте... убица, кога ми шиље мој син...?

— Тачно не могу рећи, али, ако није он

Веридба — *Вела Агамасијевић-Поповић*, коњички поручник, верио се са г-ђом **Станком Ђеромом Дам. Божићем**, председника прв. суда у пензији, и адвоката из Шапца. Честитамо веренцима!

Макавејско вече — Српско-јеврејско певачко друштво приређује у недељу 21. о. м. код Хајдука Вељка **Макавејско вече**, на коме ће један од омладинаца држати говор о значају Макавејског празника. Почетак у 4 и по часе по подне. Улазна цена добровољни прилог.

Причест — Распоред, по коме ће се уз божићни пост причести сви ученици-це београдских школа: I У петак 19. о. м. причестиће се ученици овим редом: 1. У саборној цркви: ученици-це основних школа саборне цркве и на Сави. 2. У вазнесенској цркви: ученици-це основних школа на источном и западном Брачару, вежбаонице Више Жен. Школе, ученици Дома сиротиног. 3. У цркви св. Марка: ученици-це основних палилуских и теразијских школа; 4. У капели на Дунавском Крају: ученици-це основних школа Дунавског Краја; и ученици-це завода за глувачнему децу „Краљ Дечански“. 5. У цркви св. Саве на Савинцу: ученици-це основних школа на Савинцу. Литургија почеће у 7 и по часова пре подне. II У суботу 20. о. м. причестиће се ученици-це средњих и других школа овим редом. 1. У саборној цркви ученици гимназије I београдске и Велике Школе; 2. У вазнесенској цркви: одсек Вукове гимназије и ученици Панчићеве гимназије; 3. У цркви св. Марка: ученици реалног одсека Вукове гимназије; ученици Трговачке Академије; 4. У капели на Дунав. Крају: ученици грађанске школе; 5. У придвор. Митрополијској цркви: ученице завода г-ђе Маринковиће и ученице Женског Радничког Друштва; 6. У цркви св. Наталије: ученице Више Женске и Учитељске школе. Поред ученика-ца у ове дане могу се причести и мала деца. Ученици-це основних школа дођиће на молитву у четвртак у 3 часа по подне, а ученици-це свију других школа у петак у 3 часа по подне. Одрасли ће се причести у недељу 21. о. м. — Литургија почиње у суботу у 7 и по, а у недељу у 8 и по часова пре подне.

Слави славу — „Прва задруга обућарских раденика за међусобно помагање у болести и смрти“ у Београду, на Св. Ваведење, 21. о. м. славиће своју славу у просторијама гостионице „Два Побрата“ у Македонској улици. Резање колача биће у 10 часова. Домаћин славе је **Јован Гавриловић**, папучар. Дочекивање и послуживање гостију биће до 8 часова у вече, а имена посетилаца биће забележена у друштвену књигу.

Лицитација — Одбор фонда спротних ученика-ца основних школа у Палилули, држаће на дан 25. новембра т. г., у канцеларији исте школе у 9 часова пре подне, лицитацију за набавку 52 паре мушких одела и 92 паре обуће за мушку и женску децу исте школе. Услови и мустре видеће се на дан лицитације. Кауција 10%, од излицитиране целокупне суме. Позивају се мајстори да на ову лицитацију дођу.

Пажња — Младић, вичан француском језику, тражи место за преводиоца у ком листу. Нуди се и за коректора. — Обратити се администрацији овог листа.

то учинио, онда је она... она... Дужност ми је да вам истину кажем и ја сам је рекао!

— Је ли мо... гу... ће?

— Ништа се не може десити у београдском двору, а да јаса то не дознам. Тако сам и то дознао, да је краљ Александар послао амо у Беч једнога човека, који ће се под ма неквим изговором да вам се представи као пријатељ. Али у истини он иноси собом отров којим ће гледати да вас у првој згодној прилици њиме послужи.

Милан је укоченим погледом посматрао Мркоњића, као да никако није могао појмити оно што је мало час чуо.

Али Мркоњић настави брзо.

И мени се чини да је немогуће, па инак је истини. Ја сам наредио својим људима да тачно пазе, и извештен сам, да се убица крећу за Беч пре пет дана. Пазите добро што ћу вам рећи. Тај се човек није користио жељезницом и ако би много брже дошао и стигао амо, већ се послужио лаганом поштом преко мађарских пустара.

— Зашто?

— Јер није хтео да се зна за његов пут и полазак за Београд, да се после он не би доводио у везу са вашом изненадном смрти.

— Је ли сам?

— Није.

— Него?

(Наставља се)

Краљица Зрага

РОМАН ИЗ СКОРК ПРОШЛОСТИ

Превод с немачкога

15

— Мој син апсолутно ништа неће дознати, али вас склоњењем руку молим: оставите се кобне и сумњиве игре, за коју сте се одлучили! Ако небо буде хтело да постанете краљ, оно ће вас крунисати, и ако ви то не будете желели. Последња је моја реч, коју ћу вам сад казати: Ја врло добро сада знам али га за у будуће не могу примити. Обуставите дакле ваше пошиљке, на занимајте се више мојом судбином... Не иде никако да један Обреновић живи од милости једног... Мркоњића! Ми можемо један другом само доћи главе, а живети и радити заједнички никако!

Мркоњић беше пришао тик уз Милана и срдачно му пружио руку.

— Када сам к вама дошао, — рече му он узбуђеним гласом, — надао сам се до душе, да ћу се моћи на вас ослонити као на свога савезника, али морам поштовати ваше убеђење! Ви сте говорили као човек и ја сам вас слушао као такав. Збогом, краљу, и верујете, да ми је жеља, да будете вечно срећни и задовољни. Срећа вам се беше још једном пружила, али сте је ви одбили!

Милан стисну пружену руку.

НОВАЦ

4°

Зајам за амортизацију нудимо
од првих Будимпештанских
као и иноземских новчаних за-
вода на земљиште и непокре-
тности на прво и друго место
вредности на отплату од
10—75 година.

Особни зајам за свештенике, државне и приобртнике, са и без
јемца од 1—15 година отплате брзо и дискретно.

КОНВЕРТИРАЊЕ ДУГОВА

LANGSAMU

BUDAPESTA, VI., NAGYMEZO-U. № 12

Зајам ће бити у готовом новцу исплаћен.

Акције као и вредне папире купују се по пониженој
вредности.

Писма на српском језику.

588,16—20

У ТРГОВИНАМА

Јоак Вуковић и Комп.

Кнез Михаилова ул. бр. 33. у кући Ник. Спасића
Кнез Мих. ул. бр. 10. у кући Друштва Њу-Јорк

Продаја робе

СА 50%

Јефтињије до сад

4—10

719

***** ПРАШАК
ВЕЖЕТАЛЕ

Pourde végétale

Од француских лекара препоручен
и у целом образованом женском сле-
ту признато, као најбоље средство
против разног блenorоичног чурења
— флуса, белог прања — код
женских.

Цена 1 кут. прашака вежетале 3 д.
1 плаханом пригату 3 д.
1 стакленом 4 д.

САСАПАРИЛА ЕКСТРАКТ. Изврсно средство
за чишћење покварене крви после горњих венеричних
болести, као и против сифилиса и шкрофула. Цена
1 флаша 2 дин.; 6 флаша 10 динара.

Главни продају за Србију и Балкан уступио сам само: апо-
теци код Срп. Краља — НИКОЛЕ Ј. МАРИЋА У БЕОГРАДУ ул. Кр.
Александра, где се само може и добити, одакле се и поруџбине изнутра-
шњости по пријему новина или уз доналату под дискрецијом одмах шаљу-

ИНЈЕКЦИЈА * * *
***** КАПСУЛА

ВЕЖЕТАЛЕ

Од француских лекара препору-
чен, као изврсно средство против
акутног и хроничног (застарелог) —
блenorоичног чурења, — трипера,
канкова — код мушких.

Цена инјекцији 2:50 п. дин.
— капсула 3— дин.
Шарице, суспензија разних.

R. FRÈRE
pharm, I. Cl. aris

29—100

СТАКЛARСКО ПОРЦУЛАНСКА РАДЊА
пређе: стоваришиће Јагодинске фабрике стакла

БРАЋЕ К. ЂИРКОVIЋА

— улица Вука Каракића број 18 —

Части ми је известити наше поштоване муштерије како
овда тако и унутрашњости, да смо нашу радњу изнова рено-
вирали и богато сортирали великом количином стакларске, како
просто на шох, тако и булурским, шлифовано, гравирано,
пресовано и француског стакла.

Поред горе наведене стакларске снабдели смо се и порцу-
ланском Нирнбершком робом.

У нашој радњи налази се највећи избор: портуланског
и плавог плеханог посуђа, лампи висећих, асталских, ду-
варских и мајолика салонских, за тим служавници за ква-
фанс и домаћу потребу у свима величинама, одалпака и ни-
клованих као и есцајга ауфзаха од кина сребра и алпака.

Нарочито обраћамо пажњу на:

велики избор шољица за црну кафу

— Чеке су знатно спуштене и утврђене —

Услуга је тачна. — Поруџбине из унутрашњости извр-
шујемо одмах.

724 3—15

Електрична штампарија Петра Ђурчића (Бранкова ул. бр. 3.)

4°

МУШКЕ и ЖЕНСКЕ

Мараме џејже

памучне, батистане, свилене, полуконо-
чане и кончане

са обичним и двоструким поруком
беле клот, беле и у боји са уткашим и штампаним дубура-
ма, у хајмодерхијем, бакредно лепом и елегантном укусу

Добивене из најчувенијих енглеских,
швајцарских и чешких фабрика

Чија је роба кај гласу и по квалитету и по
јевтиноћи; цеке без којкуреџије

ДОВИЛА ЈЕ:

ГАЛАНТЕРИСКА ТРГОВИНА

Костије Ђиколића и друга

670 — БЕОГРАД — 5 —

Једно од најбољих опробаних хигијенских сред-
става јесте

Елза Ј. Флујид

Elsa M. Fluid

служи за уста, зубе, косе, лица и т. д. а и за
купаше мале деце јер им ојачава и очвршћава тело.

Може се добити у апотеци кнеза Михаила

НИКОЛЕ А. ДЕЛИНА

У БЕОГРАДУ НА ЗЕЛЕНОМ ВЕНЦУ

код Н. Марића апот., Душана Јанковића апот., у дрогерији Св. Осановића и Јоце Јовановића, Кушаковића у
Врању и по свима апотекама, у унутрашњости

Поштовани господине,

Ваш Елза М. Флујид јако овамо узимају, који знају
за њега, а оно што сам добио, раздао сам 8 комада, и
узето ми је са великим хвалом.

Једног мор друга заболео је зуб, и ја сам то њему
дао, и зуб га је престао за $\frac{1}{4}$ сата, него вас молим да
ми ома пошљете још 15 флашица Елза Марића Флујид.

За 10—15 дана поручију још више.

Рапча 28. Окт. 1903. год. С одличним поштовањем ваш
347,9—10 XIII Тихомир Поповић

Користите се јефтиноћом

ПОМОДНО МАНИФАКТУРНА И ПЛАТНАРСКА РАДЊА

Браће Х. Ђабаја

ШТОФА

код Круне

ШТОФА

Књаза Михаила улица број 31.

РАСПРОДАЈЕ

једну огромну велику партију

ШТОФА за костиме и халбине најмодернијих боја и квал. од цене

дим. 1:60, 1:80, 2—, 2:5—, 3—, 3:50, 4—, 4:50 па наприше.

ЧОЈЕ и ЧОЈИЦЕ за костиме најелегантније боје и квалит.

СВИЛЕ за халбине кват и у дозену и ахиница.

АТАЛАЗА за липбаде и белога за венчанице.

ПЛИША и СОМОТА за блузе и ахиница.

РАРПРОДАЈЕ ЈЕДНУ ВЕЋУ КОЛИЧИНУ

ПЛАТНА из комада од дим. 14—, 15—, 16—, 18—, 20—,
21—, 22—, п. п.

ПЛАТНА за јорганске и душечне чаршаве разног квалитета.

ПОРХЕТА белог и у боји најбољег квалитета модерних боја.

ОГРОМАН ИЗБОР НАЈМОДЕРНИЈИХ ФАЗОНА.

ПАЛЕТО-А, ЖАКЕТА, КРАГНА, ХАВЕЛОНА за dame и децу од

цене дим. 12—, 14—, 15—, 16—, 17—, 18—, 20—, 22—, 25— п. п.

ВЕЛИКИ ИЗБОР кожних боја (мачкице) разних квалит. од димара

2:50, 3—, 3:50, 4—, 4:50, 5—, 5:50, 6—, 7—, 8—, 9—, 10— п. п.

Моли штовану муштерију за што већу посету, да се

увере за јевтиноћу, то није обична реклами.

Мустре шаљемо бесплатно за унутрашњост. Муштерија

која пазари преко 10 динара добија леп поклон

16—20,602

код Браће Х. Габаја

Власник и одговорни уредник Стеван Ђурчић (Јевремова ул. бр. 31.)

ПОДАРЧИ

Културно
наслеђе
Србије